

در گفت و گو با سید محمد دادگران مطرح شد

رسانه‌های عمومی؛ چالش‌های اجتماعی

عمومی می‌شود این رویداد منجر به آسیب‌هایی جدی به یک جامعه هدف و هزینه‌های بسیاری را بر تحمیل می‌کند. به عنوان نمونه، به‌هنگامی که خفایش شب به دلیل مخفی‌سازی از عموم مردم شد اما به جنایت‌های بیشتری از سوی سبب آن شد اما به بخش اطلاع‌رسانی از سوی رسانه‌ها و بالابردن آگاهی عمومی. علاوه بر گرفتار شدن عامل جنایت، مانع ضربه مجدد به جامعه و افزایش امنیت عمومی می‌شود.

جرایم آزاد اطلاعات موجب کاهش شایعه‌پراکنی و تقویت حس اعتماد عمومی جامعه شده و در واقع به جای گفتار شایعی پراساس مستندات و اطمینان موجود، مخاطبان به راه‌یاری درست از مسائل و پرومات خود می‌پردازند.

• آیا در فضای بسته اطلاعاتی، مخاطبان می‌توانند به مطبوعات برای دریافت اطلاعات اعتماد کنند؟

بی‌شک فضای بسته مطبوعاتی به تدریج و با توجه به سطح آگاهی مخاطبان از اطلاعات روز بر اعتماد آنها گناشته و مخاطب را وادار می‌سازد برای کسب اطلاعات درست به روز، فقط خود به رسانه‌های بیگانه و غیر خودی بدون توجه به شرایط و اطلاعات داخلی اقبال نشان دهد. اطلاعات آزاد رسانه‌ها بدون سپردن پذیرش پیام‌های نامعتمد، رسانه‌های داخلی شعور مخاطب در نظر گرفته و به آنها کسب اطلاعات درست به افکار عمومی عمل کرده‌اند، این به نفع است. حال آن که بسیاری از این رسانه‌ها جریان‌سازی خاص خبری خود را داشته و منافع مخاطب مورد نظر را نادیده می‌گیرند.

• آیا تاکنون وظایف محوله بر روش مطبوعات به‌منظور بالابردن آگاهی و رشد فکری و فرهنگی جامعه به صورت خوب گرفته است؟

اگر بخواهیم مسئله تفاوت تفاوت کتب، مطبوعات برغم مشکلات و محدودیت‌های موجود به بخشی از تمدن خود نسبت به افکار عمومی عمل کرده‌اند، اما هنوز با وضعیت مطلوب فاصله بسیاری داریم و در حالت گذار از مرحله خودمختاری به سوی جریان آزاد اطلاعات هستیم. باید وجود رسانه‌های مجازی و شبکه‌های اجتماعی دیگر نمی‌تواند اخبار و رویدادهای روز مخاطب باشعور، متفکر و جستجوگر در راه‌یاری مخفی ساختن، ریزش از میان لطفه در حال تبادل اطلاعات با سایر منابع رسانه‌ای است. در حال حاضر چه بخواهیم، چه نخواهیم در جریان پرورش فضای آزاد اطلاعات قرار گرفته‌ایم و باید خود را با شرایط همسو ساخته و سواد رسانه‌ای مخاطبان را افزایش دهیم تا با اتکا به رسانه‌های عقل‌محور در انتخاب اطلاعات درست از نادرست قدرت تشخیص و تمیز داشته باشند.

در پی تحقق واقعیت‌های فوق می‌توان انتظار داشت تا جو بی‌اعتماد از سوی مردم نسبت به مطبوعات فاصله‌گیری داریم و در دولت‌نم‌ها در این نتیجه برسد که باید همواره جایگاه خود را از سوی مطبوعات و افکار عمومی مورد ارزیابی مستمر قرار دهند.

فرار می‌دهد که حاصل آن کشودگی فضای اطلاعاتی و تبادل نظرات میان افکار عمومی و رهبران فکری شده تا در طریق انتقال آن امور جامعه سامان گیرد. با تکمیل این فرآیند میزان انتقادپذیری دولت‌نم‌ها افزایش یافته و گوش شنوایی برای شنیدن خواسته‌ها و توقعات مردم خواهند داشت.

• به نظر شما دولت‌نم‌ها تا چه حد به مطبوعات آزاد اعتماد داشته و اجازه فعالیت رسانه‌ای را به آنها می‌دهند؟

به نظر من باید از خود رسانه‌ها آغاز کنیم، بدین‌جهت که رسانه به‌عنوان چشم‌پوش جامعه‌داری مسئولیتی خطیر در برابر مخاطبان و افکار عمومی است. باید مسئولیت را به‌درستی انجام دهند تا جایگاه واقعی خود را بیابند. چنین رسانه‌ای باید مورد وثوق مردم و دولت‌نم‌ها قرار گیرد. البته در شرایط کنونی بسیاری از مسئولان اعتقادی به رسانه آزاد جریان آزاد اطلاعات ندارند زیرا، در فرهنگ باخوبی در میان دولت‌نم‌ها باب نشده و خود را امری از هر نوع سوال و جواب به‌دیگران می‌تواند بی‌کفایت خودمختاری و بی‌توجهی به افکار عمومی است. تعدادی از آنها به این هم اکتفا کرده و در برابر جریان آزاد اطلاعات صد‌ا‌رسی می‌کنند و در این میان حتی به افکار عمومی هم توجه نمی‌کنند.

• در چه صورتی نظرات منتقدانه از شما دیده در یک رسانه می‌تواند به اصلاح امور منجر شود؟

در ابتدای امر یک رسانه باید به‌عنوان حلقه ارتباطی و امین جامعه مطالب خود را به دور از جهت‌گیری و مصلحت‌اندیشی در اختیار مخاطب قرار دهد. همچنین با حضور روشنفکران در فضای رسانه‌ای، دولت‌نم‌ها در مردم و حوزه‌های مختلف با درایت و انعطاف بیشتری عمل کرده و نظر افکار عمومی را لحاظ می‌کنند. دستاورد دیگر مشارکت رهبران فکری جامعه در فضای رسانه‌ها به‌ویژه مطبوعات، منجر به ایجاد زنجیره فکری رو به تعالی بین نخبگان و متفکران جامعه خواهد شد.

• رهبران فکری جامعه با تشخیص رسالت یک رسانه، در حوزه مورد نظر افکار نظارت‌کننده و رهبران فکری و انبیا و مسیحا چه وظایفی دارند؟

در حوزه مورد نظر افکار نظارت‌کننده و رهبران فکری و انبیا و مسیحا چه وظایفی دارند؟

ممانعت از جریان آزاد اطلاعات جامعه را در چرخه معیوب خودمختاری و بی‌خبری قرار داده و همه چیز را خوب و عاری از عیب جلوه می‌دهند. همچنین در حالی که جامعه از درون ملت‌پو در حال جوشش است و بی‌توجهی بیشتر به آن باعث طغیان افکار عمومی می‌شود، این رویداد منجر به آسیب‌هایی جدی به یک جامعه هدف و هزینه‌های بسیاری را بر تحمیل می‌کند. به‌عنوان نمونه، به‌هنگامی که خفایش شب به دلیل مخفی‌سازی از عموم مردم منجر به جنایت‌های بیشتری از سوی سبب آن شد اما به جنایت‌های بیشتری از سوی اطلاع‌رسانی از سوی رسانه‌ها و بالابردن آگاهی عمومی، علاوه بر گرفتار شدن عامل جنایت، مانع ضربه مجدد به جامعه و افزایش امنیت عمومی شد.

زمینه‌های فعالیت مردم در فراهم‌سازی دیگر سروسامان، مسئولیت تحرک روشنفکران و رهبران فکری جامعه را به‌منظور تنویر افکار عمومی برعهده‌دار تدریجی آن جامعه، پرورشگر و پویا داشته‌اند.

• چگونه روشنفکران می‌توانند از طریق مطبوعات بر مخاطبان خود اثر بگذارند؟

رهبران فکری جامعه با تشخیص رسالت یک رسانه، در حوزه مورد نظر افکار نظارت‌کننده و رهبران فکری و انبیا و مسیحا چه وظایفی دارند؟

• در چه صورتی نظرات منتقدانه از شما دیده در یک رسانه می‌تواند به اصلاح امور منجر شود؟

در ابتدای امر یک رسانه باید به‌عنوان حلقه ارتباطی و امین جامعه مطالب خود را به دور از جهت‌گیری و مصلحت‌اندیشی در اختیار مخاطب قرار دهد. همچنین با حضور روشنفکران در فضای رسانه‌ای، دولت‌نم‌ها در مردم و حوزه‌های مختلف با درایت و انعطاف بیشتری عمل کرده و نظر افکار عمومی را لحاظ می‌کنند. دستاورد دیگر مشارکت رهبران فکری جامعه در فضای رسانه‌ها به‌ویژه مطبوعات، منجر به ایجاد زنجیره فکری رو به تعالی بین نخبگان و متفکران جامعه خواهد شد.

• رهبران فکری جامعه با تشخیص رسالت یک رسانه، در حوزه مورد نظر افکار نظارت‌کننده و رهبران فکری و انبیا و مسیحا چه وظایفی دارند؟

در حوزه مورد نظر افکار نظارت‌کننده و رهبران فکری و انبیا و مسیحا چه وظایفی دارند؟

ممانعت از جریان آزاد اطلاعات جامعه را در چرخه معیوب خودمختاری و بی‌خبری قرار داده و همه چیز را خوب و عاری از عیب جلوه می‌دهند. همچنین در حالی که جامعه از درون ملت‌پو در حال جوشش است و بی‌توجهی بیشتر به آن باعث طغیان افکار عمومی می‌شود، این رویداد منجر به آسیب‌هایی جدی به یک جامعه هدف و هزینه‌های بسیاری را بر تحمیل می‌کند. به‌عنوان نمونه، به‌هنگامی که خفایش شب به دلیل مخفی‌سازی از عموم مردم منجر به جنایت‌های بیشتری از سوی سبب آن شد اما به جنایت‌های بیشتری از سوی اطلاع‌رسانی از سوی رسانه‌ها و بالابردن آگاهی عمومی، علاوه بر گرفتار شدن عامل جنایت، مانع ضربه مجدد به جامعه و افزایش امنیت عمومی شد.

ادامه از صفحه ۹

ضرورت همگرایی رسانه‌های مدرن و سنتی

نیز به برخی از نیازهای مدنی و سیاسی وابستگی داشته و به تبع آن به نوعی تفکر و رویکرد خاص وابستگی پیدا می‌کند. به همین دلیل نمی‌تواند جامع‌نگر باشد و همین فقدان جامع‌نگری تأثیر منفی در جذب مخاطب گذاشته است. به عنوان نمونه امروز خیلی راحت می‌توان رسانه‌ها هم از صدا و سیما جزو گریزها و مطبوعات را تقسیم‌بندی کرد و عموم مردم ما نیز این تقسیم‌بندی‌ها را می‌تواند متوجه هستند که هر کدام از آنها به کدام نهاد یا حتی تفکر وابستگی دارند بنابراین تقسیم‌بندی رسانه دولتی و خصوصی در ایران خیلی معنی ندارد. این شرایط موجب شده که رسانه‌ها در ایران مخاطب عام نداشته و هر کدام طیف خاصی از مخاطب را تحت‌تأثیر خود قرار می‌دهند. بهترین ضعف در عرصه رسانه‌ها این است که ارتباط میان مردم و رسانه‌های یک‌سویه بوده و از ارتباطات دوسویه رسانه - جامعه و حتی ارتباطات جمعی به‌دیده می‌رسیم. همچنین برای ارتقای بهتر پیام‌های رسانه‌ای از رسانه به جامعه، در کنار رسانه‌های سنتی مانند رادیو، تلویزیون و مطبوعات، باید از ظرفیت‌های دیجیتال رسانه‌ای جدید مانند تلویزیون دیجیتال، شبکه‌های اجتماعی، کدر فضای مجازی فعالیت می‌کنند نیز بهره‌مند باشیم. شبکه‌های اجتماعی که در فضای مجازی فعالیت می‌کنند یک حسن است و نباید به آنها به دید تهدید نگاه کرد. بنابراین در فضای مجازی باید ظرفیت‌های دیجیتال رسانه‌های جدید همراهِ و همگرایی مفید با رسانه‌های سنتی داشته‌بوی نوعی مکمل یکدیگر عمل کنند. در این صورت نمی‌توان امیدوار بود که رسانه‌ها نقش انجام بخشی اجتماعی و تشویق و تحریک به مشارکت اجتماعی را به خوبی ایفا کنند.

چرا که در این شرایط جامعه بخشی از افراد فرد بخشی از جامعه می‌شود. بنابراین اگر افکار افراد یک جامعه نسبت به موضوع یا موضوعاتی بیشتر از جامعه شود شاهد اقبال بیشتر مردم به مشارکت‌های اجتماعی در آن حوزه خواهد بود. می‌شود.

از نظر تئوری ممکن است چنین هدفی را برای رسانه‌ها قابل‌نیاشیم و جهت گرفت که رسانه‌ها تنها باید در این جهت حرکت کنند. اما به‌طور قطع اگر رسانه‌ها به‌درستی به وظایف خود عمل کنند، اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی صحیح عمل کنند، نتیجه فعالیت آنها منجر به انسجام اجتماعی قوی و به تبع آن مشارکت اجتماعی گسترده می‌شود. البته رسانه‌ها زمانی می‌توانند به این وظیفه عمل کنند که در جذب مخاطب موفق بوده و طبیعی است، رسانه‌ها، این است که در جذب مخاطب موفق نبوده‌اند. نمی‌توانند کار کرد متری در جامعه داشته باشند. اگر چه نمی‌توان به‌طور دقیق اظهار نظر کرد اما باید گفت که متأسفانه رسانه‌های ما در ابعاد مختلف در جذب مخاطب مشکل دارند. رسانه‌های فعلی در ایران به دو دسته خصوصی و دولتی تقسیم می‌شوند. در این میان نماد رسانه‌های دولتی، رادیو و تلویزیون و نماد رسانه‌های خصوصی، مطبوعات هستند. اما مطبوعات ما نیز به دلیل وابستگی‌هایی که به دولت دارند از جمله نیاز آنها به دریافت تأیید کاغذ و محتوای مربوط به دریافت مجوز و نظارت نمی‌تواند به آنها نام رسانه‌های اصلی کرد.

در حوزه سینما که یکی از رسانه‌های قدرتمند جهان امروز به‌شمار می‌آید نیاز به گفت‌وگو با رسانه‌های سنتی و دیجیتال است. این دو نوع رسانه‌ها می‌توانند در جهت تکمیل یکدیگر عمل کنند. در این صورت نمی‌توان امیدوار بود که رسانه‌های ما نقش انجام بخشی اجتماعی و تشویق و تحریک به مشارکت اجتماعی را به خوبی ایفا کنند.

ادامه از صفحه ۹

فکر تولید محتوا در ادبیات اجتماعی

باز مشکلات رفتاری جامعه را می‌توانیم با رفتارشناسی زندگی‌گان ایرانی انجام دهیم. مردم ما وقتی در فضای خصوصی داخل خودروهایی خود هستند همه چیز را برزیا می‌گذرانند. پرداختن به این موضوعات در حالی که ادعای اخلاقی بودن و اجتماعی بودن دارند، نیازمند اثر است. به بیان دیگر (نه گفتن به این شده‌ها را در بستری خاص ممکن می‌شود.

ما باید در کشور رسانه‌های آزاد و مستقل راه بیندازیم تا از آن‌ها به‌فراوان استفاده کنیم. رسانه‌های آزاد و مستقل می‌توانند به‌فراوان در فضای خصوصی داخل خودروهایی خود هستند همه چیز را برزیا می‌گذرانند. پرداختن به این موضوعات در حالی که ادعای اخلاقی بودن و اجتماعی بودن دارند، نیازمند اثر است. به بیان دیگر (نه گفتن به این شده‌ها را در بستری خاص ممکن می‌شود.

نقش رسانه‌ها به‌ویژه مطبوعات به‌عنوان ناظران جامعه چیست؟

رسانه‌ها به‌ویژه مطبوعات به‌عنوان یکی از ارکان چهارم دموکراسی، باید به‌درستی بر امور جامعه و حکومت نظارت کرده و آن را به‌ویژه به‌عنوان ناظران خود برسانند تا بدین‌گونه مسئولان جامعه مسیر درست را انتخاب کرده و پیر انتخاب به‌مسیر برآمده‌تری کرده و آن را اصلاح کنند. رسانه‌ها به‌عنوان ناظر اجتماعی درصداً ایجاد انسجام و همبستگی در میان مردم است و می‌تواند اعتماد عمومی را جلب کند و